

‘Alcohol kan tot grote kunst leiden’

Thomas Vinterberg zat midden in de voorbereidingen voor *Drunk*, een film die zwalpend het leven viert, toen het zijne kapseisde. ‘Wie zegt dat het overmatige drankgebruik van Winston Churchill een probleem was?’

Net nu cafébezoeken niet te feestelijk mogen uitdraaien, opent Film Fest Gent met een braspartij. De Deense film *Drunk* van Thomas Vinterberg (*Jagten*) trekt dinsdag het filmfestival op gang. Centraal staan vier boomers die zich aan een beschonken experiment wagen. Vinterberg haalde het idee bij de Noorse psychotherapeut Finn Skårderud. Jaren geleden al beweerde die dat we van nature in ons bloed een alcoholtekort hebben van 0,5 g per liter. Wat zou betekenen dat we pas na een paar pinten helemaal onszelf zijn. Het durft al eens zo te voelen, maar is het ook waar?

Het viertal in *Drunk* neemt de alcoholproef op de som. Martin, een opgebrande geschiedenisleraar die wordt gespeeld door de Deense superster Mads Mikkelsen, is met de jaren door een slepende routine van zijn levenslust beroofd. Met dagelijks enkele glazen hervindt hij plots zijn mojo.

Met z'n allen aan de fles, dan maar? ‘Je zou ervan versteld staan hoeveel verwezenlijkingen uit onze wereldgeschiedenis de verdienste zijn van dronken mensen. Het heeft me altijd gefascineerd’, zegt Vinterberg.

Vinterberg (51) zit achter zijn com-

puter, net zoals ik. Hij spreekt Engels met een tongval. Elke zin is zo zorgvuldig geformuleerd dat het lijkt alsof hij hem van een papiertje afleest. ‘Met dit verhaal heb ik jaren rondgelopen. Eerst ging het vooral over alcohol, maar al snel evolueerde het tot iets dat over veel meer gaat.’

Wat opvalt, is dat de sleur deze heren flink te pakken heeft gekregen.

‘Het moest een film worden die gaat over het leven. Over hoe moeilijk het soms kan zijn en hoe kostbaar het tegelijk is. Simpelweg in leven zijn en voluit leven zijn twee totaal verschillende dingen. Met de jaren zijn deze mannen hun nieuwsgierigheid kwijtgeraakt, hun inspiratie om elke dag de moeite waard te maken. Ze willen hun bestaan opnieuw in handen krijgen.’

Je kunt je afvragen of alcohol dan wel het antwoord is. Hoe staat het met het drankgebruik in Denemarken?

‘Wij zijn Europees kampioen bingedrinken, en dat gaat gepaard met veel tragedies. Al denk ik dat het probleem in andere Europese landen niet minder groot is. Maar laten we het daar eens over hebben: wat is eigenlijk precies het probleem? Waarom drinken mensen en in het bijzonder jongeren?’

Thomas Vinterberg: ‘Ik vraag me af hoe deze film over het vieren van het leven onthaald zal worden in een wereld van besmetting en dood.’ belga

Zegt u het maar.

‘Ik denk dat ze willen ervaren hoe het voelt om de controle los te laten, om ongeremd te leven. Het ongecontroleerde heeft geen plek meer. Je hebt nu deze toestelletjes (*houdt zijn gsm omhoog*) die bijhouden waar we gaan en staan, wat we doen. Voortdurend worden we aangemaand om actief te zijn op sociale media. Ouders weten de hele tijd waar hun kinderen zijn, hun toekomst hebben ze lang van tevoren uitgestippeld.’

Drinken als een manier om een soort keurslijf af te gooien?

‘Door de fles aan je lippen te zetten, ga je een contract aan met je omgeving: je betreedt een ruimte waar het ongecontroleerde de bovenhand heeft. Denen, en vooral de jongste generatie, hebben altijd het recht opgeëist om dat te mogen doen. We hebben ook de traditie van *Julefrokost* of *Christmas lunch*. Op die dag, kort voor kerst, gaat het hele land uit zijn dak. Dan drinkt iedereen zich lazarus op het werk, verdwijnt alle hiërarchie, is het gedaan met de grenzen tussen de sekses. Het is complete waanzin, vergelijkbaar met het carnaval in Rio. Ik denk dat Denemarken simpelweg nood heeft aan alcohol.’

In de film komt Winston Churchill ter ►►

sprake, die meer dan één glaasje luste. Tegelijk was hij een wereldleider van formaat, won hij een Nobelprijs en werd hij 90 jaar oud. Was zijn overmatige drankgebruik wel een probleem?

'Wie zei dat het een probleem was? Ik ben Churchill gaan zien als de antithese van het heersende gezondheidsbeleid. Kijk naar zijn beslissing om 200.000 burgers in vissersboten de oorlog in te sturen. Ik denk dat hij waarschijnlijk een beetje dronken was toen hij die knoop heeft doorgemaakt, toch? Zou hij dat ook gedaan hebben als hij nuchter was geweest, die briljante zet die de wereld veranderde? Daar ben ik niet zeker van. Zou Hemingway zijn romans hebben geschreven zonder de straten van Parijs en wat wijn?'

'Ik denk en hoop dat deze film erkent dat alcohol wel degelijk prestaties en beslissingen naar een hoger niveau kan tillen. Dat drank de geschiedenis kan sturen en tot grote kunst kan leiden. Tegelijk kost hij mensenlevens en verwoest hij families.'

Doet u het zelf weleens, werken in besonken toestand?

'Toen ik het scenario van *Jagten* schreef, had ik soms cognac naast me staan. Ik was niet dronken, maar ik zal ook niet beweren dat ik nuchter was. Het werkte behoorlijk goed. Ik kan het iedereen aanraden.'

De thuiswerkers doen er hun voordeel mee. Hoe ver raadt u ons aan te gaan?

'In mijn ervaring zit het zo: je hebt een eerste fase, waarin je een betere versie wordt van jezelf. Je belandt in een soort verheven toestand. Vervolgens is er fase 2. Wie zich daarin bevindt, drinkt om weer zichzelf te worden. Om zijn oude zelf te hervinden. Tot slot is er fase 3, die zich kenmerkt door allerlei fysieke problemen. Ik raad je aan om in fase 1 te blijven.'

Een kwestie van grenzen stellen, dus. In *Drunk* gaat het er onder de vrienden soms erg lijfelijk toe, wat ons herinnert aan een wereld vóór social distancing. Hoe hebt u de afgelopen periode beleefd?

'Op werkvlak was het een zegen dat deze film was afgerond voordat de lockdown inging. Nu ben ik weer aan het schrij-

ven, wat ik sowieso steeds thuis kan doen. (pauzeert) In mijn privéleven werkte deze periode van afzondering ook vrij goed. Ik maak deel uit van een gezin dat in rouw is, omdat mijn dochter is gestorven (*de 19-jarige Ida Maria kwam op 4 mei 2019 om het leven bij een auto-ongeval in ons land, red.*). We hadden de stilte nodig en ik denk dat ook het isolement ons goed heeft gedaan. Maar ik voel eveneens mee met alle anderen die dierbaren hebben verloren.'

'De laatste tijd heb ik me vaak afgevraagd hoe deze film over loskomen uit de sleur en het vieren van het leven ontlaald zal worden in een wereld van besmetting en dood. Hopelijk kan hij de geesten verlichten. Maar de kans bestaat dat hij een tikje irrelevant zal aanvoelen.'

Hoe was het om acht jaar na *Jagten* opnieuw met Mads Mikkelsen op de set te staan?

'Ik hou ervan met Mads samen te werken. Of laat ik het eenvoudiger zeggen: ik hou van Mads. Hij is een acteur van wereldklasse en een hechte vriend. Hij is iemand die meedenkt, die bijzonder

slim is. En hij is een geweldige danser. Voorts laat ik me bij het casten van mijn films leiden door bewondering en nieuwsgierigheid. De acteurs met wie ik werk, zijn mensen met wie ik tijd wil doorbrengen. Of ze moeten simpelweg buitengewoon goed zijn. Eigenlijk kun je het nog het best vergelijken met verliefd worden. Er moet een zekere chemie zijn.'

Het verhaal situeert u op een school. De vier zijn stuk voor stuk leraar. Waarom?

'Dit verhaal gaat over het verlangen naar jeugdigheid. Als dronken tiener voel je je gewichtloos. Een fantastische spiegel, leek me. Tegelijk schuilt er tegenwoordig een soort brutaliteit in het leven van leraars. De mengeling van ambitie en angst bij de jeugd durft hen gemeen te maken. Dat vind ik hartverscheurend.'

In de film zit een montage van fragmenten met dronken politici. Daarin duikt onze betreurde landgenoot Michel Daerden op. Hoe hebt u hem gevonden?

(lacht) 'Je zoekt op "drunk politician" en Youtube geeft je het ene gouden frag-

'Het ongecontroleerde heeft geen plek meer. De personages in *Drunk* willen ervaren hoe het voelt om ongeremd te leven'

Martin (Mads Mikkelsen), een uitglusbuste leraar, hervindt in *Drunk* zijn mojo. rr

Uit *Festen*, de filmbom uit 1998. afp

'*Festen* was een begin- en meteen ook een eindpunt. Wat ik aan *Dogma 95* heb overgehouden, is de ambitie om steeds op zoek te gaan naar het waarachtige en het naakte'

ment na het andere. In het verleden heb ik wel vaker met humor gespeeld.'

Kies de speech

Vinterberg durft inderdaad al eens de vileine nar uit te hangen. 'De ene is groen, de andere geel. Kies maar.' Het zijn de woorden waarmee Christian, als oudste zoon, zijn vader op diens pompeuze verjaardagsfeest voor de keuze stelt. De scène komt uit *Festen*, waarmee Vinterberg zich in 1998 internationaal op de voorgrond werkte.

De patriarch uit de film mag kiezen welke speech wordt voorgelezen. Hij gaat voor de groene. Die blijkt een aparte titel te hebben: 'Wanneer vader een bad nam'. Iedereen in de zaal schuddebuikt, op de vader na, die versteent. Zo onthult Christian het jarenlange misbruik dat zowel hij als zijn zus, die inmiddels zelfmoord pleegde, als kind heeft moeten ondergaan. Geen mens weet hoe te reageren, en dus doen ze dat maar niet.

'Jaren geleden was ik in New York City', legt de filmmaker uit. 'Ik vond *Fes-*

ten – of *Celebration*, zoals de film daar heet – terug bij de donkere komedies. Tot mijn verbazing eigenlijk, want het blijft toch een film over kindermisbruik. Het maakt wel duidelijk dat humor altijd een sidecar is geweest in mijn werk.'

De aftrap van *Dogma 95*, de filmstroming waarvan *Festen* het startschot was, ligt inmiddels een kwarteeuw in het verleden. Het begon destijds met een manifest, opgesteld door Vinterberg en die andere Deense beeldenstormer, Lars von Trier. Met *Dogma 95* wilden ze terug naar de essentie van het filmmaken. Geen technologische hocus pocus, uitsluitend draaien op locatie met natuurlijk licht, op 35 mm, zonder toevoeging van muziek en met een camera die ze met de hand vasthielden.

Hoe blikt u terug op *Dogma 95*?

'Als een herinnering die ik enorm koester. Ik ben erg trots dat ik dat samen met Lars heb gecreëerd. Het heeft zowel mijn leven als mijn carrière veranderd. Tegelijk heeft het tot de nodige complicaties geleid. Ik was een pad opgegaan

dat met *Festen* voor mij meteen zijn eindpunt had bereikt. Wat ik eraan heb overgehouden, is de ambitie om steeds op zoek te gaan naar iets waarachtigs. En naakt. Dat hebben we toen geprobeerd, met *hand-held cameras* en zo. Van de ene dag op de andere is dat in 1998 in Cannes een modetrend geworden.'

Vandaag zult u niet gauw opnieuw een film draaien zoals het manifest dat voorschreef?

'Nu een *Dogma*-film draaien zou hetzelfde zijn als een oude jurk aantrekken. Maar na al die jaren streef ik nog steeds naar hetzelfde: puurheid.'

Het valt op dat u wisselt tussen persoonlijke en grootschalige projecten. Voor het duikbootdrama *Kursk* draaide u *Kollektivet*, over een commune in de jaren 70. Wat verwant was met een periode uit uw kindertijd.

'Doel je daarmee op het verschil met films die ik in het buitenland draai? Dat zijn voor mij twee verschillende zaken. *Kursk* en *Far from the madding crowd* zijn films die in opdracht zijn gemaakt. Dat voelt bevrijdend, omdat ik niet de verantwoordelijkheid draag. Ik word uitgenodigd in een huis om samen met anderen iets te creëren. In de eerste plaats is het een gedeelde ervaring. Als ik mijn eigen ding doe, gebeurt dat in mijn eigen keuken. Daar geef ik op dit moment ook de voorkeur aan.'

Tot slot, wat denkt u dat bioscopen te wachten staat zodra deze pandemie achter de rug is?

'Doorgaans maak ik me over zulke zaken niet druk, maar ik ben een tikje nerveus. Een film bekijken doe je in gezelschap, vind ik. Als de bioscopen straks in musea veranderen, zou dat een groot verlies zijn.'

'Maar laten we niet op de zaken vooruitlopen. Ik ben niet de enige die er zo over denkt, en net die houding zal ertoe leiden dat bioscopen openblijven. In Denemarken lopen de zalen intussen opnieuw vol. Wat is *Drunk* anders dan een reddingsoperatie?' ■

Drunk is te zien op Film Fest Gent, dat plaatsvindt van 13 tot 24/10. De film komt op 28 oktober in de zalen.